

..... Σ Η Μ Α .....

Ο.-

Ἀκούτε τῇ λαογραφικῇ μας ἐμπομπῇ " Ποντιακοὶ ἀντίπαλοι ". Κείμενο καὶ ἐπιμέλεια τοῦ Στάθη Εὐσταθιάδη. Μουσικὴ ἐπιμέλεια Ἡρ. Κοκοζίδη.

..... τὸ σῆμα σβῆνει .....

Ἐντός ἀπὸ τὰ τραγούδια, παραμῦθια, δοξασίες, προλήψεις κλπ., ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, πού τὰ περισσότερα ἀποτελοῦν πιά γραπτὰ μνημεῖα τοῦ Ποντιακοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὑπάρχουν καὶ ἄλλες πηγές, στὶς ὁποῖες συχνὰ προσφεύγομε. Εἶναι οἱ γριές καὶ οἱ γέροι - ζωντανοὶ φορεῖς παραδόσεων.

Βρεθήκαμε τὸ περασμένο καλοκαίρι σ' ἓνα Ποντιακὸ χωριὸ τῆς Μακεδονίας μας, ὅπου τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη τὸ χωριὸ εἶχε τοπικὸ πανηγύρι. Μαζεύτηκαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν γύρω χωριῶν.

Θά σᾶς παρουσιάσωμε, φίλοι ἀκροαταί, τὴν πιὸ ζωντανὴ ἐντύπωση ἀπὸ τοῦ τοῦ πανηγυρίου, πού μᾶς συγκίνησε βαθειά καὶ πού βρῖσκει θέση στὴν ἐμπομπή μας, γιατί τὸ ἐπεισόδιο παρουσιάζει ἐνδιαφέρον ἀπὸ λαογραφικὴ ἀποψη  
ἢ σιηνή. Μιὰ δεσποινίδα κρατοῦσε τὸ δίσκι

Στὸ προαύλιο τῆς Ἐκκλησίας, ~~ὅπου ἔρχοντο οἱ χριστιανοὶ τὸν ὁβολό τους, ἐνίσχυαν τὸ φιλόπτωχο πνεῦμα.~~ Ὅμως κάπου ἐκεῖ, σέ ὄχι καὶ τόσο ἐπὶκαιρὴ θέση στεκόταν καὶ ἓνας ἄλλος ἄνθρωπος, πού καλοῦσε κι' αὐτὸς τοὺς Χριστιανούς, πού ἦρθαν στὸ πανηγύρι, νὰ δώσουν κάτι καὶ σ' αὐτόν. Ἦταν μιὰ δυστυχισμένη γριούλα, πάνω ἀπὸ 100 ἐτῶν.

Ἡ ἐκατοντάχρονη γριούλα εἶναι ἔρημη στὸν κόσμο. Ζεῖ στὸ χωριὸ μόνη. Οἱ πόλεμοι καὶ οἱ διάφορες περιπέτειες ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια τῆς ἐξόντωσαν ὅλους τοὺς δικούς της.

Μέ συγκίνηση, ἀλλὰ καὶ μέ πολὺ ἐνδιαφέρον τὴν πλησιάσαμε. Θελήσαμε κάτι νὰ ἀκούσωμε ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς δυστυχισμένης γυναίκας, πού μπαίνει τώρα στὸν β' αἰῶνα τῆς ζωῆς της.

- Ποιὰ εἶναι ἡ ἰδιαιτέρη πατρίδα σου, γερόντισσα, τῇ ρωτήσαμε.

" Ἀς σὴν Τραπεζοῦνταν εἶμαι, ἄς σὴν Τραπεζοῦνταν, ἄς σὴ Κογιᾶ, ἄς σὴ Κογιᾶ ".

Ἀναστέναξε βαθειά κι' ἔπειτα πρόσθεσε:

" Ἐ... μαῦρον Τραπεζοῦνταν, ἔ... μαῦρα καιρούς, ἔ... μαῦρ' ἀνθρώπ' .... "



Ἡ κακόμοιρη γερόντισσα δέν ἔβλεπε, παρά πολύ λίγο. Ζητοῦσε νά τήν ἐνισχύσῃ ὁ κόσμος καί τό ἔλεγε μέ καὕμδ, μέ πόνο στήν ψυχή, Δέν ἦταν ἀπό τούς ἐπαγγελματίες ἐπαῖτες, δέν ἦταν ἄνθρωπος νέος, πού πολλές φορές οἱ τέτοιου εἴδους ζητιάνοι μᾶς προκαλοῦν τήν ἀγανάκτηση μᾶλλον, παρά τόν ἥκτο.

Ἀφοῦ ἡ γριούλα μέ δυό λόγια ἔλεγε τόν πόνο της, ξαναγύριζε στήν δραματική ἐπωδὸ της.

" Δώτε με, δώτε με, ἐσᾶς λέω, δώτε με ".

Δόστε μου, ἔλεγε, ἡ γριούλα, ὅπως δόστε-δόστε, ἔλεγε καί ἡ δεσποινίδα, πού κρατοῦσε τό δίσκο, δόστε γιά τήν Ἑκκλησία.

Γιά τήν Ἑκκλησία νόπιαζε ἡ μιά, γιά τόν ἑαυτό της ἡ ἄλλη. Οἱ δυό φωνές - ἡ μιά ὀλόγλυκεια καί κελαῖδιστή, ἦταν τῆς δεσποινίδος, καί ἡ ἄλλη ἀποσταμένη, σβραχνή, ἦταν τῆς γριούλας - λές καί συναγωνίζονταν ποιά θά συγκινήσῃ περισσότερο. Νά ποῦμε, πῶς τό κοινωνικό συμφέρον συγκρούστηκε ἐδῶ μέ τό ἀτομικό; Εἶναι ἄλλο θέμα αὐτό. Ἄς ξαναγυρίσωμε & στήν ἐκατοντάχρονη γριούλα μας.

" Δώτε με, δώτε με. Ἄς σ' ἐμὰ τά δῆτε με, σά ὑπάρχοντά σου ἐχω κι' ἐγώ μερτικόν, δώτε με ".

Δόστε μου, συνέχιζε ἡ γριά. "Ο, τι θά μοῦ δώσετε, εἶναι δικό μου, μοῦ ἀνήκει. Ἀπό τά δικά μου θά μοῦ δώσετε, στά ὑπάρχοντά σας ἐχω κι' ἐγώ μερτικό.

Ἐχω κι' ἐγώ μερτικό στά ὑπάρχοντά σας. Στό σημεῖο αὐτό μέ κάποια περιέργεια καί μέ λίγη ἀδιακρισία ρωτήσαμε στή γριά πῶς συμβαίνει νά ἔχη μερτικό στά ὑπάρχοντα τοῦ κόσμου; Ἡ γριά δέν δυσανασχέτησε καθόλου. Σέ τόνο λίγο δραματικό καί μέ λόγια, πού ἔμοιαζαν μέ μοιρολογικό πεζογράφου, ἐξήγησε:

" Ἄς σό ἐγέρασα καί ἡ φῶς ἱμ ἐσύρθεν, ἄς σό κ' ἐπορῶ ἄλλο νά δολεύω, νυχτοῦ-ἡμέραν παρακαλῶ τό θεόν νά δῇ ἐσᾶς, νά βρέχ' καί γίνταν τά χωράφια σου, νά γομώνετ' ἐξ' καί τ' ἀπέσ' καί νά δῆτεν κι' ἐμέν πᾶ ὀλίγα. Παρακαλῶ τό θεόν γιά τ' ἐσᾶς καί ὁ θεόν ἀκούει με καί δεῖ σας. Δώτεν κι' ἐσεῖν ἐμέν. Δώτε με, δώτε με, ἄς σ' ἐμὰ θά δῆτε με ".

Ἡ πλίστη τῆς γριούλας δέν κλονίστηκε στά 100 χρόνια ἀπό κανένα περιστατικό τῆς ζωῆς. Παρ' ὅλες τίς δύσκολες στιγμές, πού περνᾷ, θυμᾷ-



ται τήν καταγωγή της, τήν ιδιαίτερη πατρίδα της, - τῇ Κοιμῇ τῆς Τραπεζούντας - καί μένει πιστή στή Χριστιανική Θρησκεία. Ἡ ὄρασή της δέν τήν βοηθάει πιά, νά δουλέψῃ, δέν μπορεῖ. Μὲ ἀληθινὴ πίστη, δλόφυχα ἀφοσιώνεται νύχτα καί μέρα σέ μιὰ συνεχῇ πρὸς τὸ Θεὸ δέση, βολετὰ νά πάῃ τίς καιρικὲς συνθῆκες, νά καρπίσουν τὰ χωράφια, νά γεμίσουν οἱ χωριοὶ τ' ἀμπάρια. Ἐτσι θυμίζει στοὺς χωρικοὺς, πῶς κι' αὐτὴ συμβάλλει, στὸ νά αὐξηθοῦν τὰ πλούτη τους κι' ἔπειτα τοὺς παρακαλεῖ, κἀτι νά δώσουν καί σ' αὐτήν, πού δέν ἀποτελεῖ, παρὰ ἓνα μικρὸ μερτινὸ, ἔτσι τὸ χαρκτηρίζει, στὰ ὑπάρχοντά τους.

Τὸ πανηγύρι συνέχισε, ἡ ἐπιβόητος τῆς γριούλας " δῶτε με, δῶτε με " κι' αὐτὴ συνέχιζε. Ἄλλοι τῆς ἔδιναν κἀτι, ἄλλοι ἀδιαφοροῦσαν, καί ὁ συναγωνισμὸς ἀνάμεσα στή γριά καί στή δεσποινίδα, πού κρατοῦσε τὸ δίσκο τῆς Ἐκκλησίας, κι' αὐτὸς συνέχιζε, ὥσπου ἦρθε τὸ τέλος. Τὸ πανηγύρι τέλειωσε, οἱ χαρές καί οἱ ἐνθουσιασμοί, πού ἐκδηλώθηκαν μέσα σ' αὐτό, κόπασαν, ἔσβησαν. Ὅμως ἡ λαχὴ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς γριούλας ἔμεινε χαραγμένη στή μνήμη μας, ἦταν φωνὴ τῆς Παραδόσεως, λόγια, πού ἔβαζαν μπροστά μας καθαρά καί ξάστερα τὸ καθῆκον, νά γνωρίσωμε τὸν ἑαυτὸ μας, νά νιώσωμε τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξή μας.

.....ΛΥΡ-ΤΡΑΓ.....( 4 σιόποι )

Κοντά σας καί πάλι τὸ ἐρχόμενο Σάββατο, αὐτὴ τὴν ὥρα.

..... Σ Η Μ Α .....

Μετεδόθη ἡ λαογραφικὴ μας ἐμπομπή " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ". Τὸ κείμενο ἔγραψε ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

..... τὸ σῆμα σβήνει .....